

Tóth Máté

Könyvtárépítési projektek menedzselése

Irányadó Könyvtárak Műhelye, Bécs, 2006. október 5-6.

Az Irányadó Könyvtárak Műhelyének fő célja, hogy könyvtárépítkezéseket sikeresen menedzselő szakemberek tapasztalataikat megosszák azokkal, akik még csak egy-egy ilyen projekt kezdeténél tartanak. A cikk bemutatja az alkalmazott módszert, és a bécsi műhelyen ismertetett könyvtárépítési projekteket (Antwerpen, Bécs, Kobarid, Nyíregyháza közkönyvtára). A bécsi műhely megmutatta, hogy a könyvtárépítési projektek sikerének kulcsa a társadalmi igényekre való válaszadás.

Bevezetés

A könyvtárépület az információs tér fizikai dimenziója. Nemcsak egy forma, amelybe bármilyen tartalom beletölthető, sokkal inkább a tartalmat, a szolgáltatásokat, az épületbe belépők gondolkodását alapvetően meghatározó tényező [1]. Éppen ezért van jelentősége annak, hogy mennyiben képesek a könyvtárosok hatékonyan képviselni a szakmai érdekeket a könyvtárépítési projektek megvalósításában, milyen mértékben sikerül együttműködniük a különböző partnerekkel.

Míg az Egyesült Államok egyik elsőrangú könyvtárépítéssze, Tom Findley elsősorban az építész szerepét hangsúlyozza [2] egy-egy projektnél, addig a könyvtárosok legfőbb célja, hogy az általuk esztétikailag és funkcionálisan megálmodott terek valósuljanak meg. A *Landmark Libraries (Irányadó Könyvtárak)* olyan könyvtáros szakemberek hálózata, akiknek gyakorlati tapasztalatuk van könyvtárépítési projektek menedzselésében. Az informális hálózat a könyvtárosokat a könyvtári építkezések kulcsszereplőivé kívánja tenni. Képesnek kell lenniük arra, hogy a politikusok sajátos céljai, az építészek víziói és a pénzügyi oldal kalkulációi mellett hatékonyan képviseljék a szakmai érdekeket. A könyvtáros legyen képes partnerré tenni saját elképzeléseihez a döntéshozókat, az építész és a projektben részt vevő valamennyi szakembert [3].

Az Irányadó Könyvtárak Műhelye

A *Landmark Libraries* – az előzetes tervek szerint – évente kétszer megrendezett rendezvénye a

Landmark Libraries Atelier (Irányadó Könyvtárak Műhelye) egyedülálló lehetőséget teremt olyan szakemberek tapasztalatcseréjére, akik már túl vannak egy könyvtárépület kivitelezési eljárásán, illetve akik még csak a tervezés szakaszánál tartanak.

A műhely célja kettős:

- a résztvevők kapjanak áttekintést az építési folyamat egészéről (az építkezést megelőző szituációtól kezdve a kész épület értékeléséig);
- saját projektjükre kapjanak útmutatást olyan kollégáktól, akik már túl vannak legalább egy építkezésen.

A műhelyekre mindössze 24 órát szánnak, ez alatt a rövid idő alatt azonban gazdag programot bonyolítanak le. Egy-egy műhelyre 4-5 olyan könyvtárigazgatót hívnak meg, akinek az irányításával már lezajlott egy vagy több könyvtárépítési projekt. Ők képviselik azt a szakmai stábot, amelynek a vezetésével zajlik a műhelymunka. Az Irányadó Könyvtárak Műhelye öt részből áll:

1. *Módszertani előadás:* a Building Brick Methodology (Téglánkénti építkezés módszere) megismerése.
2. *Megvalósult projektek megismerése:* előadások az elmúlt néhány évben lezajlott könyvtári építkezésekről (az előadások a projekt menedzselésére, nem pedig az építészeti megoldásokra összpontosítanak).
3. *Megvalósult projektek értékelése:* egy korábban *Landmark Libraries* díjat elnyert könyvtár meghatározott szempontok szerinti értékelése.
4. *Műhelybeszélgetés:* kis csoportos beszélgetés, amelyen a tapasztaltabb kollégák személyre szabottan mondják el a résztvevők könyvtárépí-

tési projektterveivel kapcsolatos véleményüket és javaslatukat.

5. *Megvalósult projektek díjazása:* a Landmark Libraries díj odaítélése annak a könyvtárigazgatónak, aki a résztvevők szerint a legjobban menedzselte könyvtára építését.

A műhely első rendezvényét *Leuvenben* tartották 2004 januárjában, ahol a 2001 júniusában átadott *amstelveeni* (<http://www.bibliotheek-amstelveen.nl/>), a 2003 áprilisában megnyílt *bécsi* (<http://www.buechereien.wien.at/>) és a 2003 júliusában felépült *dublini* közkönyvtár (<http://www.dublincitypubliclibraries.ie>) mutatkozott be. Mindezek mellett a résztvevők betekintheztek az akkor még folyamatban lévő *antwerpeni* könyvtárépítési projektbe is. (Az antwerpeni könyvtár csak 2005 áprilisában nyitotta meg kapuit az olvasók előtt.)

A következő műhelyt 2006 júliusában a *Framework for the future* (Hálózat a jövőért) program [4] egyik rendezvényeként *Londonban* tartották. Az Egyesült Királyságból a 2004 novemberében átadott *Cambridgeshire-i* (<http://www.ci.cambridge.ma.us/CPL/>), Dániából a 2005 júniusában megnyílt *middelfarti* közkönyvtár (<http://www.middelfartbibliotek.dk/>) építési projektjét mutatták be. Ezek mellett két könyvtárépítés is bekerült a programba: a 2004 szeptemberében átadott *rotterdami* közkönyvtár (<http://www.bibliotheek.rotterdam.nl/>) és a *Camden Swiss Cottage Library* (<http://www.camden.gov.uk/swisscottagelibrary>) Londonból, amely 2003 áprilisában lett kész. Valamennyi felsorolt könyvtár építkezési projektjéről készített tanulmány, és az épületről szóló részletes adatlap elérhető a Landmark Libraries weboldalán (www.landmark-libraries.com).

A műhelyek helyszíneit rotációs alapon választják ki. Két év elteltével a Landmark Libraries díjat elnyert könyvtárba látogat vissza újra a rendezvény, ugyanis így van mód a 3. pontban említett értékelésre, amelyen a résztvevők személyesen győződnek meg arról, hogy a könyvtár teljesítette-e az építkezéskor kitűzött célokat. Ennek megfelelően 2006 októberében a 2004-ben díjat nyert bécsi közkönyvtár látta vendégül a műhely résztvevőit.

A műhelynek két szempontból voltak közlésre érdemes tanulságai. Egyrészt tartalmi oldalról teljes áttekintést adott egy-egy könyvtár építkezési munkálatairól, az építkezést megelőző helyzetértékeléstől kezdve a projekt értékeléséig; másrészt mindezt egy interaktív tanulási mechanizmus al-

kalmazásával nyújtotta, a résztvevők projektjeire szabottan, rendkívüli hatékonysággal. A következőkben e két szempont alapján mutatom be a bécsi műhely főbb tanulságait, a rendezvény egyes elemeinek ismertetésével.

Építkezés téglánként

A „Téglánkénti építkezés módszere” az Irányadó Könyvtárak Műhelyében alkalmazott módszer, amelynek lényege a projekt megvalósításának lépéseinél felmerülő problémák ízekre szedése, majd olyanformán való összeillesztése, hogy a végeredmény egységes, egyetlen irányba mutató, könnyen menedzselhető projekt legyen. A módszer hátterében az a feltételezés áll, hogy ha a probléma egészére tekintünk, mindig lesz olyan oldala, amely rejtve marad. A rejtett oldal megismerése csak az ízekre szedéssel oldható meg. A téglánkénti építkezés teljes körű, többretegű, egyszerűen alkalmazható és színes módja egy-egy projekt áttekintésének. (A Building Brick Methodology szerzői jogilag védett termék, amelynek teljes körű bemutatásától ezúttal kénytelenek vagyunk eltekinteni.)

A műhely napján a résztvevők megkapták azt a táblázatot, amelynek függőleges tengelyén a könyvtárépítkezés alatt szükséges lépések (l. a következő fejezetben), vízszintes tengelyén a projekt megvalósításának szereplői vannak feltüntetve. Egy-egy projekt ízekre szedésénél az volt a fő szempont, hogy az egyes szereplők az eljárás mely lépésénél tűnnek fel, és ott mi a funkciójuk. Ezt a táblázatos formát könnyen át lehetett tekinteni az egész projekt alatt.

Három könyvtárépítési projekt

A műhelynek ebben a szakaszában három könyvtárigazgató ismertette saját könyvtárának építési munkálataiból szerzett tapasztalatait. Azt kérték tőlük, hogy elsősorban azokat a tapasztalataikat mondják el, amelyekről úgy gondolják, hogy jó lett volna, ha birtokában vannak a projekt megkezdése előtt.

Az elhangzottakat kiegészítette egy dokumentációs csomag, amelyet a résztvevők már a műhely kezdetén megkaptak, és amely tartalmazta valamennyi bemutatott (*Tolmin*, *Nyíregyháza*, *Antwerpen*) és értékelt (*Bécs*) könyvtár építkezéséről szóló tanulmányt, valamint a kész épületek adatait. Utólag minden résztvevő megkapta a prezentációkat tartalmazó CD-t is. A három dokumen-

tum (prezentáció, tanulmány, adatlap) tartalmazza az egyes építkezésekről a fontos információkat.

Mind a tanulmány, mind a prezentáció a következő szigorú szerkezetben épült fel:

- kiindulási helyzet;
- az új könyvtáráépülettel elérendő célok;
- lobbizás és tárgyalás;
- döntési eljárás (helyszín meghatározása, becsült költségvetés, formális döntéshozatal);
- építészeti megoldások;
- a projekt menedzselése;
- megvalósítás (az épület belső alakítása és bútorozása, könyvtári technológia);
- költözés;
- megnyitás;
- menedzsment, a könyvtár működtetése.

A leírásnál különös hangsúlyt kellett fektetni az egyes szakaszokban a különböző szereplőkkel való tárgyalásra, kapcsolattartásra. Valamennyi tanulmány és az adatlapok megtalálhatók a Landmark Libraries weboldalon, így összefoglalóban csak vázlatosan utalok az egyes könyvtáráépítési projektek legjellemzőbb sajátosságaira.

A műhelyen megismert valamennyi könyvtár sikerének az volt a titka, hogy a valós társadalmi igényekre való érzékenység vezérelte a célok meghatározását. Nem lehet ugyan általánosítani, mégis szembetűnő, hogy a két nyugat-európai projekt (az antwerpeni és az értékelés során megismert bécsi könyvtár) elsősorban egy multikulturális nagyváros sajátos problematikájára ad választ, a szlovén kobaridi (1. ábra) és a nyíregyházi könyvtár pedig a hiányzó kulturális és információs kompetencia fejlesztését célozza.*

Tolmin – Kobarid fiókkönyvtára

A Kobarid községben 2002 júniusában átadott épület a tolmini *Ciril Kosmac Közkönyvtár* hálózata egyik fiókkönyvtára lett. Korábban a mintegy 5000 lakosú települést csupán egy könyvtárbusz látta el, így 1998-ban született elvi döntés arról, hogy egy új fiókkönyvtári épületért fognak lobbizni. 1998-ban földrengés sújtotta Kobaridot, amely után számos újjáépítési munka kezdődött el egy időben. Ez egyrészt jó lehetőséget adott arra, hogy lobbizzanak egy új könyvtárért, másrészt a helyi közösség részéről igény merült fel egy többcélú közösségi központra; ennek részeként képzelték el a könyvtárat is. A beruházás megvalósításáról formális döntést a 2001–2002-es költségvetés elfogadásakor, 2000 decemberében hozott a városi önkormányzat.

1. ábra A tolmini (Kobarid) könyvtár

A könyvtáráépülettel elérendő célok a következők voltak:

- egy korszerű, jól felszerelt, kiválóan megtervezett fiókkönyvtár, amely a helyi közösség kulturális és információs központjává képes válni;
- az új fiókkönyvtár legyen szerves része a nyugat-szlovéniai Száva-völgyi közkönyvtári hálózatnak;
- az emberek ne csupán a tartalma, hanem a hangulata, nyitottsága, könnyű használhatósága miatt is szívesen látogassák.

Az építkezés alatt nem tudtak együttműködni az állami ügynökség által kinevezett építésszel, akit leváltottak az épület belső munkálatainak megkezdése előtt, mert nem vette figyelembe a könyvtárosok és az igazgató elképzeléseit. Helyette egy olyan szakembert vettek fel, akinek már volt előzetes tapasztalata könyvtárak belsőépítészetében. A személyi változásokhoz a települési önkormányzat segítségére is szükség volt. A projekt eredményeként végül egy, a fiatalok körében rendkívül népszerű közösségi tér született [6].

* A fogalmat *Piotr Sztompka* lengyel szociológus vezette be 1993-ban. „Civilizációs kompetencián körülbelül azt értem, amit a nyelvész a nyelvi kompetencián. Szabályok, normák és értékek bonyolult rendszere, szokások és reflexiók, kódok és mátrixok, összefüggések és formák magabiztos ismerete, amelyek a modern civilizációban való részvétel előfeltételét jelentik.” – *Nadia Caidi* a közép-kelet-európai könyvtárügy sajátos problémáit vezető beosztásban lévő cseh, lengyel, magyar és szlovák könyvtárosokkal készített interjúi alapján a hiányzó, illetve fejletlen civilizációs, információs kompetenciára vezette vissza [5]. A könyvtáráépítészeti projektek céljainak meghatározásánál visszaköszön a kulturális kompetencia fejlesztésére való igény, mint a társadalmi közeg sajátos problémáira adott reflexió.

Nyíregyháza – Móricz Zsigmond Városi és Megyei Könyvtár

Nyíregyháza kiváló példa arra, hogy miként lehet a hetvenes évek építészetének minden jegyét magán viselő régi könyvtárárpületet úgy átalakítani, hogy – az eredeti épület főbb jellegzetességeit megtartva – az eredmény egy külső és belső kivitelezésében egyaránt a 21. század követelménye-
éhez minden tekintetben méltó könyvtár legyen.

Az eredeti épületet 1968-ban kezdték el tervezni. Bár már akkor figyelembe vették a lakosság számának várható növekedését, és az 1980-ra jósolt 75 ezres lakosságszámnak megfelelően 160 ezer kötet befogadására alkalmas tárolókapacitást terveztek, Nyíregyháza lélekszáma már 1976-ra 90 ezer fölé emelkedett, így hamar szűkössé vált az 1975-ben átadott épület. A felsőoktatás tömegesedésével ehhez jött még a városban a tanulóifjúság létszámának növekedése, ami újabb igényeket támasztott a közkönyvtárakkal szemben. A tervezett ludotéka, illetve a virtuális könyvtári funkciók bővülése miatt is szükségessé vált az épület bővítése.

Az épület megvalósításáról az elvi döntés már 2000-ben megszületett, és 2003-ban nyerték el azt a címzett támogatást, amelyből 2005-ben megtörtént a bővítés. Az építkezés alatt sikerült megvalósítani a résztvevők közötti hatékony együttműködést; a szakmai elképzelésekhez az önkormányzat és az építész is partnernek bizonyultak (2. ábra) [7].

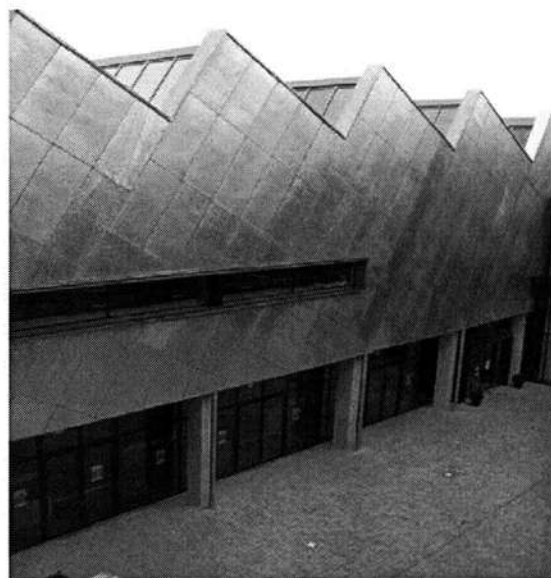

2. ábra Nyíregyháza, Móricz Zsigmond Városi és Megyei Könyvtár

Antwerpen – Permeke könyvtár

Az új antwerpeni közkönyvtárról a hazai szakirodalomban először Nagyvárad Enikő, Takácsné Bán Erzsébet és Tóthné Bordé Katalin számolt be egy

belgiumi tanulmányút kapcsán, elsősorban annak szolgáltatásaira koncentrálva [8]. A *Permeke könyvtár* építési eljárásának legfőbb tanulsága az, hogy miként lehet egy új könyvtárpépület telepítésével egy egész városrészt rehabilitálni. A könyvtárat egy korábban sorsára hagyott garázs épületében alakították ki, amely a város egyik szégyenfoltja volt, mivel hajléktalanok, kábítószeresek menedékhelyéül szolgált (3. ábra).

3. ábra Az antwerpeni Permeke könyvtár

A könyvtár számos más tekintetben is egyedülálló. Egyrészt ez lett az átadását követően Belgium legnagyobb alapterületű könyvtárárpélete, másrészt a könyvtárat a minden eddiginél nagyobb rugalmasság jellemzi a tereket illetően [9]. Ez utóbbinak a hátterében a 2001-ben elfogadott könyvtári törvény van, amely sokkal nagyobb hangsúlyt fektet a könyvtár szociális funkciójára. Ennek megfelelően Belgiumban 2001–2007 között megindult a könyvtárak átépítése, új könyvtárak építése a szociális funkció előtérbe állításával [10]. A Permeke könyvtárat szinte teljes egészében mozgatható könyvespolcokkal rendezték be a nagyobb flexibilitásért.

Jan Van Vaerenbergh a könyvtári építkezésekkel kapcsolatos tapasztalatait a következőkben foglalja össze:

- *Adj egy épületet, könyvtárat csinálók belőle!* – Az antwerpeni közkönyvtár által követett gyakorlatra más városok elhagyott épületeiben is gyakran van lehetőség. A legújabb könyvtári trendek azt sugallják, hogy egyre távolodnak a könyvtárárpítési lehetőségek. A könyvtárak egyre kevesebb könyvet őriznek, a technika pedig az épülettől

függetlenné válik. (Gondoljunk csak a vezeték nélküli internetre!) A változékonyság fontos erénye a könyvtárnak, amire például úgy lehet felkészülni, hogy olcsó bútorokat vásárolnak, amelyeket nem sajnálnak néhány év múlva selejtezni.

- *Égjen a lábad alatt a talaj!* – Az antwerpeni könyvtárnál már a kiköltözés előtt eladták a régi könyvtárépületet, és kitűzték a későbbi kiköltözés dátumát. A határidőket végig sikerült tartani.
- *Tudd, hogy a könyvtáros nem építész (és fordítva)!* – Az építéseknek rendszerint határozott elképzelésük van a könyvtárról, ami rendszerint elavult koncepción alapul. A könyvtáros feladata, hogy a szolgáltatásokra és a funkciókra összpontosítson, és ne az épület kialakítására.
- *Soha ne maradj egyedül!* – Egyre ritkábbak az egyetlen céllal épült épületek, mert nehéz a létüket igazolni. Partnerekkel együtt könnyebben megvalósítható egy könyvtárépítkezés, különösen akkor, ha a városfejlesztési koncepcióhoz, a település projektjeihez is illeszkedik. Ez utóbbi nagyban meg tudja könnyíteni a pénzügyi háttér megteremtését.
- *Vond be a szolgáltató közösséget: szociális funkció!* – Az épület kialakításánál igazodni kell a könyvtár újonnan felerősödött funkcióihoz: találkozóhely, tanulási terek, kisebbségek segítése a társadalmi beilleszkedésbe stb. A tervezésnél a könyvtár csupán egy integrált közösségi tér egyik (bár kétségkívül a legfontosabb) funkciója. Az antwerpeni épületegyüttesben helyet kapott még egy hallgatói központ, egy üzleti tudásközpont, a helyi önkormányzat egyik irodája, illetve többféle funkciójú közösségi terek: kávézó, télikert, egy nagyelőadó és több kisterem [11].

A Permeke könyvtár építészeti megoldásával segít az ún. küszöbfélelem leküzdésében, és valóban képes közösségi térként szolgálni a város valamennyi lakóját.

Egy projekt értékelése (a bécsi közkönyvtár központi épülete)

A bécsi központi könyvtár 2004-ben nyerte el a Landmark Libraries díjat, amellyel jogot szerzett a 2006. októberi műhely megrendezésére. Az értékelési gyakorlathoz a résztvevők megkapták az épület tervezésekor kitűzött célokat. Minden apró részletet értékelniük kellett, miközben a könyvtár igazgatója, Alfred Pfoser végigvezette őket az intézményben. Lényegében a téglánkénti építkezés módszerét alkalmazhatták a gyakorlatban. Az értékelési gyakorlat egyetlen lépést, a célok meg-

határozását szedte ízekre, és világította meg hat oldalról, hat szempont szerint.

A bécsi közkönyvtár építésénél a következő szempontokat és célokat tartották szem előtt:

- **Közösségi célok:** „agora” a város polgárainak; alacsony küszöb (azaz a küszöbfélelem leküzdése, hogy az intézmény valóban mindenki számára nyitott legyen); könnyű hozzáférhetőség.
- **Városépítési célok:** közlekedési szempontból legyen a központban; városrész-rehabilitáció.
- **Építészeti célok:** legyen vonzó, látható, könnyen azonosítható helyen épüljön; inspiráló építészeti megoldások; hívogató belső és bútorzat.
- **Személyzeti célok:** legyen könnyű a belső kommunikáció; minden dolgozó legyen kapcsolatban a látogatókkal; olyan munkahely legyen, amely számos más tevékenységre is alkalmas.
- **Szolgáltatási célok:** sokféle hordozónak adjon helyet; tanácsadás; kevert tanulási módszerek.
- **A használó céljai:** kellemes hely legyen; a hangos és a csendes használói terek különüljenek el; kulturális központként is funkcionáljon.

A 2003 áprilisában megnyílt bécsi központi könyvtár a Gürtelen, azaz a bécsi külső körúton az Urban Loritz Platznál, egy óriási közlekedési csomópontban kapott helyet. A környéken sok bevándorló él, így a városrész presztízse meglehetősen alacsony. A könyvtár – amelynek épülete alatt egy metrómegálló van – gyakorlatilag a város minden pontjáról fél órán belül megközelíthető.

A Gürtel két irányban futó sávjai között elhelyezkedő hosszúkás építési telek adottságai korlátozták az építész lehetőségeit. A könyvtár magasságát a környékbeli épületek magasságához kellett igazítani. A szolgáltatási és a személyzet számára kialakított tereket is hosszúkás téglalapra formálták ki, ami nem minden szempontból tekinthető szerencsésnek. Az épület tetején egy kávézó kapott helyet, ahonnan nagyszerű kilátás nyílik a városra. Ennek köszönhetően a könyvtár idegenforgalmi látványosság is lett, ugyanakkor kedvelt találkozóhely a fiataloknak [12].

Átadása után az épülettel a nemzetközi szaksajtó is foglalkozott. A kritikák szerint az épületnek a kitűzött célok közül csupán a használók és a személyzet szoros kapcsolatát nem sikerült megvalósítania, mivel a könyvtárosok munkaszobáit egy önálló szinten helyezték el, ahol a látogatóktól teljesen elkülönítve dolgoznak [13].

Az épületben talán a legmeglepőbb a szerény mérete: összesen 300 ezer alaposan megválogatott könyvtári egység (ennek egyötöde audiovizuális dokumentum!) elhelyezésére alkalmas [14]. Az épületet közrefogó kétszer háromsávós körút, az alatta levő metróállomás, és a tetején működő kávézó a hagyományos könyvtárkép helyett a város lüktetéséhez sok szálon kötődő modern szolgáltató intézményt sugall.

Műhelybeszélgetés

A műhely legfontosabb momentuma, amikor a résztvevők személyre – illetve saját projektjükre – szabottan kapnak tanácsokat, utasításokat a bemutatkozó könyvtárak vezetőitől. A résztvevők maguk választhatták ki azt a könyvtárvezetőt, aki érzésük szerint a leghasznosabb tanácsokat tudja nekik adni. (Ezúttal a három bemutatkozó könyvtár mellett a bécsi városi könyvtár vezetőjét is lehetett választani.)

A műhelybeszélgetésen a résztvevők bemutatták projektterveiket. A felmerülő problémákat pontról pontra elemezték a téglánkénti építkezés már megismert módszerével. A beszélgetés alatt az igazgatók kérdezték a résztvevőket, felszínre hozva a problémáknak azokat az oldalait, amelyekre azok korábban nem gondoltak.

Landmark Libraries díj

A műhely záró, ugyanakkor komoly módszertani tanulságokkal járó eseménye volt a díjak odaítélése, amelynek kapcsán a résztvevők értékelték a három meghívott könyvtárigazgatót, és kiválasztották, hogy melyikük menedzselte a legjobban az építkezést. A győztes által vezetett intézmény láthatja vendégül két év múlva a rendezvényt, amikor az ő intézménye lesz az értékelési gyakorlat tárgya. A díjat az antwerpeni Permeke könyvtár kapta.

A szabályok szerint a másik díjat az újbóli értékelésen átesett könyvtár (ezúttal a bécsi központi könyvtár) akkor kapja meg, ha úgy gondolják, hogy teljesültek az épülettel kitűzött célok. A bécsi könyvtár megkapta ezt az elismerést.

Összegzés

Az Irányadó Könyvtárak Műhelye egyrészt tartalmát, másrészt módszertani érdekességeit nézve adott értékelhető tanulságokat. A műhely fő célja,

hogy akik már megvalósítottak egy könyvtárépítési projektet, megosszák tapasztalataikat azokkal, akik éppen egy ilyen feladat előtt állnak.

A műhelyen bemutatott közkönyvtárak mindegyikének a sikere abban rejlik, hogy a társadalmi mozgások nyomán megfogalmazódott igényekre válaszol. Míg Nyugat-Európa nagyvárosaiban (Antwerpen, Bécs) a közösségi terek integrálása, a különböző társadalmi rétegek közötti falak lebontása, a multikulturális nagyváros mindennapjaiban való aktív részvétel a cél, addig Nyíregyházán és Kobaridban a gyermekolvasók könyvtárhasználóvá nevelése, az információs esélyegyenlőség megvalósítása, egy szóval az információs kompetencia fejlesztése jelent kihívást.

A műhely eszközt kínál arra, hogy a könyvtárépítési projektek hatékonyabban valósuljanak meg. Ez – tekintve, hogy több millió eurós beruházásokról van szó – egyben óriási összegek (közpénzek) megtakarítását is jelentheti a résztvevők intézményeinek.

Irodalom

- [1] SEADLE, Michael: The physical dimension of information space. = Library Hi Tech, 20. köt. 1. sz. 2002. p. 6–7.
- [2] BOONE, Morell D.: Library design – the architect's view. A discussion with Tom Findley. = Library Hi Tech, 20. köt. 3. sz. 2002. p. 388–392.
- [3] www.landmark-libraries.com
- [4] Framework for the Future Libraries, Learning and Information in the Next Decade, 2003. Department for Culture, Media and Sport. http://www.culture.gov.uk/Reference_library/Publications/archive_2003/framework_future.htm
- [5] CAIDI, Nadia: Building „civilisational competence”: a new role for libraries? = Journal of Documentation, 62. köt. 2. sz. 2006. p. 194–212.
- [6] LEBAN, Viljem: Building process of Kobarid library, Slovenia. = Landmark Libraries Atelier, Vienna, 2006. október. <http://www.landmark-libraries.com/awardwinners/textkobarid.PDF>
- [7] NAGY László: Building process of Móróc Zsigmond County and City Library Nyíregyháza. = Landmark Libraries Atelier, Vienna, 2006. október. <http://www.landmark-libraries.com/awardwinners/textny%EDregyh%E1za.PDF>
- [8] NAGYVÁRADY Enikő–TAKÁCSNÉ BÁN Erzsébet–TÓTHNÉ BORDÉ Katalin: Belgiumi tanulmányút. = Könyvtári Levelező/lap, 17. köt. 12. sz. 2005. p. 29–34. <http://www.vein.hu/library/iksz/serv/kl/full0512/29-34.pdf>

- [9] VOS, Aat: Ein Treffpunkt der Kulturen: Antwerpens neue Zentralbibliothek „Permeke“. = BuB Forum für Bibliothek und Information, 57. köt. 7–8. sz. 2005. p. 528–529.
- [10] VAN VAERENBERGH, Jan: The relocation of the main public library of Antwerp to the Permeke site. = Landmark Libraries Atelier, Vienna, 2006. október. <http://www.landmark-libraries.com/awardwinners/textantwerpen.PDF>
- [11] VAN VAERENBERGH, Jan: The building process of Permeke 5 lessons. = Landmark Libraries Atelier, Vienna, 2006. október. http://www.landmark-libraries.com/awardwinners/73_Antwerp_presentation.pdf
- [12] PFOSER, Alfred: Construction process Vienna Main Library. = Landmark Libraries Atelier, London, 2004. július. <http://www.landmark-libraries.com/data/textvienna.htm>

- [13] AGNOLI, Antonella: Hauptbücherei Wien. = Biblioteche Oggi, 22. köt. 8. sz. 2004. p. 83–87. <http://www.bibliotecheoggi.it/2004/20040808301.pdf>
- [14] PFOSER, Alfred: Eine Bibliothek mit eigener U-Bahn. Die neue Wiener Hauptbücherei belebt ein ganzes Stadtviertel. = Buch und Bibliothek, 55. köt. 6. sz. 2003. p. 403–409.

Beérkezett: 2006. XI. 20-án.

Tóth Máté

a Könyvtári Intézet kutatási és szervezetfejlesztési osztályának munkatársa. Az ELTE könyvtártudományi-informatikai tanszékének doktorandusza.
E-mail: thmate@oszk.hu

Egységesítik a magyarországi digitális gyűjteményeket

Tavasszal megkezdődik a magyarországi, digitális gyűjteménnyel rendelkező intézmények adatbázisainak ellenőrzése – közölte az európai uniós projektben részt vevő *Nemzeti Digitális Adattár (NDA)*.

Kató Linda sajtóreferens elmondta, hogy a kulturális intézmények digitális gyűjteményeit annak érdekében nézik át, hogy az ott tárolt adatok megfeleljenek az egységes uniós szabványnak. Az európai kulturális örökség digitális értékeinek, elsősorban a könyvtári, múzeumi és levéltári gyűjtemények digitalizált listájának elérhetővé tételét célzó *MICHAEL (Multilingual Inventory of Cultural Heritage in Europe)* projekt 2004-ben indult. A három alapító országhoz – Angliához, Franciaországhoz és Olaszországhoz – tavaly Magyarországon kívül további tíz ország csatlakozott.

Ha a magyarországi intézmények műtárgyokról digitálisan tárolt, többek között a műkincs nevét, alkotóját, az alkotás időpontját rögzítő úgynevezett metaadatai megfelelnek az uniós szabványnak, akkor a gyűjtemény felkerülhet a közös uniós por-

tálra. A hatalmas portál várhatóan 2008-ra készül el, ezt követően kezdődhet a megfelelő formátumú adatok feltöltése. A feltöltés évekig is eltarthat – jegyezte meg Kató Linda, aki szakmai elismerésnek nevezte, hogy a portál elkészítésének koordinálásával Magyarországot bízták meg.

Az NDA a magyarországi intézmények együttműködésére számít annak érdekében, hogy a jelentős mennyiségű elektronikus adatot ellenőrizni tudják, és szükség esetén kiegészítsék. A nemzetközi projektben Magyarországot a kulturális és a gazdasági tárca, valamint a *Neumann Kht.* képviseli. A megállapodás értelmében a minisztériumok a projektidőszak alatt a digitalizálás, a digitális kultúra és infrastruktúra fejlesztésére évente 250–250 millió forintot költenek. A Neumann Kht. és a keretében működő NDA feladata a projekt szakmai végrehajtása, illetve a metaadatbázisok, a szabványok és az infrastruktúra fenntartása, fejlesztése.

www.sg.hu/cikkek/50450/